

Araguaia

amb el Bisbe Casaldàliga

Rivadenegra, 6 - 10è
08002 BARCELONA
Tel. 93 317 61 77
Fax 93 412 53 84

correu electrònic: araguaia@pangea.org

CARTA N. 67 - FEBRER 2011

PRESENTACIÓ DE L'AGENDA LLATINOAMERICANA MUNDIAL 2011

El passat dia 2 de desembre, vam presentar l'agenda Llatinoamericana Mundial 2011. Aquesta presentació va ser organitzada, com anys anteriors, per Justícia i Pau, Comitès Oscar Romero i la nostra associació.

*Vam tenir la sort de comptar amb la intervenció de **Mercè Budallés**. Teòloga i biblista llatinoamericana, membre de l'equip missioner de São Félix do Araguaia. Publiquem el seu article, resum de la xerrada que va fer.*

¿QUIN DÉU, QUINA RELIGIÓ?

Ja fa 20 anys que es publica l'Agenda Llatinoamericana, actualment Mundial. Amb tota classe de temes i preguntes per ajudar-nos a viure. Per facilitar-nos de pensar sobre les nostres pròpies vides i la vida de les persones que ens envolten, les més i menys properes. L'Agenda vol ser un instrument pedagògic especialment preocupada amb "la causa" dels països de l'Amèrica Llatina i el Carib i de les societats empobrides de qualsevol part del món.

Penso que el tema d'aquest any ens porta a preguntar-nos sobre **QUIN ÉS EL PAPER DE DÉU I DE LA RELIGIÓ EN LA CONSTRUCCIÓ D'UN MON MILLOR?**

Hi ha una provocació en la introducció fraterna d'en Pere Casaldàliga quan diu: Responguem, cadascú de nosaltres, des del nostre interior, a les dues preguntes.

En Pere explica en el seu escrit el que va passar a casa seva, a São Félix, dues experiències de Déu de persones senzilles que van afirmar "Déu és un bon home" i "els bons se salven perquè són bons i els dolents també se salven perquè Déu és bo i perdona". Crec que en Pere ens indueix a adonar-nos que el més important és la nostra experiència de Déu. Per això jo com a biblista i vivint a Brasil, m'agradaria compartir aquí experiències bíbliques i quotidianes. Molts de vosaltres sabeu que el Déu de l'Antic Testament, és un Déu que es revela amb diferents noms i formes encara que a les nostres bíblies l'hebreu original es tradueix sempre com Déu i Senyor. Segons Èxode 6,3 el Déu de Moisès, Iahweh, no era conegut per Abra-

ham i els pastors nòmades. Per ells, Déu era El Shadday (un Déu que acompanya), o era El Roi (el Déu que ho veu tot, que està sempre amb nosaltres). En el moment de més dificultat, a la sortida dels dominis d'Egipte, el Déu del poble fou Israel que era un Déu que fa camí amb el seu poble, que lluita amb els seus fills. Però després quan Israel fou dominat pels pobles d'Orient, com Babilònia o Persia, Iahweh serà el Déu "del cel". Veurem que Déu passa de ser un Déu que caminava amb el seu poble a un Déu llunyà, en el cel. Posteriorment en el Nou Testament, amb Jesús, Déu serà Emanuel (Déu amb nosaltres) el nostre Pare. Apreciem així que en la pròpia Bíblia hi ha una tradició contradictòria. De fet en ella apareixen dues corrents teològiques en contraposició: la d'un Déu que premia o castiga segons es compleixi o no la llei i la d'un Déu gratuït, bo i misericordiós. Per això Jesús en l'Evangeli de Mateu, capítol 5 dirà: "sabeu que es va dir... doncs jo us dic" i ens ensenya a adreçar-nos a Déu com "Pare nostre" i a demanar el "pa nostre" al Déu gratuït, al Déu de la gràcia.

Entre les moltes experiències que podria explicar-vos de com la gent senzilla entén a Déu des de la seva vida quotidiana, recordo amb alegria el dia que, durant la preparació de la primera Comunió, una nena d'uns 10 anys, després d'escoltar la coneguda paràbola de Lucas 15, la del fill pròdig, em va preguntar: "On era la mare del fill pocavergonya quan el pare el va acollir?" Un altre nen va respondre: "Segur que la mare estava al costat del pare...! A casa sempre és així!". Quan després ho vam comentar amb les mares dels nens i nenes que van venir a la reunió, vam arribar a la conclusió de que l'amor de Déu té molt "de dona i de quotidiana".

Drets Humans - Poble de Déu - Tercer Món - Ecologia - Ecumenisme

QUINA RELIGIÓ?

La història de les religions confirma, per un costat que les experiències i creences del dia a dia foren les que donaren origen a la religió, aquesta capacitat humana de sentir la presència de quelcom que es revela a les nostres vides. Per un altra banda, el que és important és la Vida, no la religió.

Els articles de l'Agenda aprofundeixen i ens donen des de definicions del que és religió en la tradició, fins a experiències de que altres religions són possibles, altres esglésies són possibles i necessàries.

Un dels problemes que sorprenen a Europa és la reacció davant de les tradicions musulmanes. Personalment he tingut la sort de viure dos anys a Israel on vaig aprendre molt davant el conflicte israelí - palestí. L'article de Paulo Suess de l'Agenda comenta el resultat negatiu del plebiscit suís sobre la possibilitat de construir mina-

rets. Sorpresa! Per a mi, l'important és acollir l'alteritat sense perdre la pròpia identitat. Treure crucifixos dels llocs públics, limitar minarets, o prohibir teologies del Tercer Món, no resol el problema. L'article de Suess acaba de forma dràstica. "Els ciutadans que siguin incapaços d'acceptar minarets, un dia es veuran obligats a acceptar els fusells dels infidels".

Us convido a reflexionar especialment l'escrit d'en Jon Sobrino que ens empeny a tornar a les fonts. Pels cristians serà retornar a la pasqua de Jesús i al crucificat. Les religions, les esglésies sols poden existir en favor del poble, de la humanitat. I entre nosaltres la majoria són els pobres, els exclosos, els indígenes, els negres, especialment els nens, joves i dones. La nostra religió sols pot estar impregnada de Jesús, de les seves obres i paraules... I així, un altre món més humà serà la realitat que tots volem.

Que així sigui!

Mercè Budallés

JESÚS DE NAZARET EN LA VIDA DE PEDRO CASALDÁLIGA

José Antonio Pagola *

Basta asomarse a la trayectoria vital de Pedro Casaldáliga y leer sus escritos, para encontrarlos con un creyente apasionado, un seguidor fiel de Jesús, identificado radicalmente con su proyecto del reino de Dios.

Pienso que Pedro Casaldáliga es en estos momentos un testigo singular de seguimiento a Jesús, que nos puede estimular como pocos a promover la conversión que más necesitamos en la Iglesia: volver a Jesús, el Cristo, para centrar nuestra fe con más verdad y más fidelidad en su persona y en su proyecto del reino de Dios.

Mi objetivo en esta breve comunicación y mi deseo es que podamos escuchar esta llamada a una conversión radical a Jesucristo. Sólo podré apuntar algunos rasgos.

1. Fe apasionada por Jesús

Jesús es la pasión de Casaldáliga. Por eso, desea contagiar a todos, no una fe rutinaria, apagada y gastada, sino su fe ardiente, la que le quema a él por dentro:

*Ya sé que hace mucho que lo sabéis,
que os lo dicen, que lo sabéis fríamente
porque os lo dicen con palabras frías...*

*Yo quiero que lo sepáis de golpe,
hoy, quizá por primera vez,
absortos, desconcertados, libres de todo
mito...*

*Quiero que os lo diga el Espíritu
¡como un hachazo en tronco vivo!
Quiero que lo sintáis como una oleada de
sangre
en el corazón de la rutina.*

*Quiero que tropecéis con Él como se tro-
pieza con la puerta de la Casa...
Quiero que lo encontréis, en un total abra-
zo,
Compañero, Amor, Respuesta...*

*No podéis negarme que lo estáis espe-
rando,
con la loca carencia de vuestra vida re-
pudiada
como se espera el aliento para salir de la
asfixia...*

Se llama Jesús

*Se llama como nos llamaríamos
si fuéramos de verdad nosotros
(Al acecho del Reino, p.332-333)*

2. ¿Quién es Jesús?

¿Quién es este Jesús, al que, según Pedro Casaldáliga esperamos «como el aliento para salir de la asfixia», al que podemos encontrar «en un total abrazo: Compañero, Amor, Respuesta». Así lo describe Pedro en poema dirigido a María.

«Enséñanos aquel Jesús verdadero,
carne de tu carne, raza de tu pueblo, Verbo de tu Dios;
más nuestro que tuyo, más del pueblo que de casa,
más del mundo que de Israel, más del Reino que de la Iglesia»
(Pedro Casaldáliga, p96)

Este es el Jesús que necesitamos recuperar en la Iglesia. Un Jesús vivo y concreto, que atrae e interpela, que sacude y enamora, un Jesús al que se puede seguir y amar como a nadie.

3. Fidelidad a Jesús

Toda la vida de Pedro está transida por el deseo de ser fiel a Jesús, de seguir siempre sus pasos, creer sólo en su Dios. Así habla en un pequeño poema titulado «Jesús de Nazaret».

¿Cómo dejarte ser sólo tú mismo,
sin reducirte, sin manipularte?
¿Cómo creyendo en Ti no proclamarte,
igual, mayor, mejor que el Cristianismo?...

Hemos de recuperar a Jesús como lo mejor, lo más valioso que tenemos en la Iglesia. Recuperar nuestra identidad irrenunciable de seguidores de Jesús. Caminar hacia una nueva fase de cristianismo, más inspirado y motivado por Jesús.

4. Al acecho del Reino

Seguir a Jesús significa para P. Casaldáliga identificarse con el proyecto del Reino de Dios y vivir entregado enteramente a construir un Reino de igualdad y fraternidad. El reino de Dios es el horizonte de todo su ser y su hacer. Lo dice continuamente:

«Yo, pecador y obispo, me confieso de soñar con la Iglesia vestida sólo de Evangelio y sandalias, de creer en la Iglesia, a pesar de la Iglesia algunas veces; de creer en el Reino, en todo caso caminando en la Iglesia»
(Todavía estas palabras, p.56)

5. Lo primero, los pobres

La prioridad pastoral y evangélica de Pedro Casaldáliga han sido los pueblos indígenas. Por dos motivos: Primero porque son los más pobres, como personas y como pueblo. Segundo, porque «son los seres más evangélicos, porque siendo los más pobres, los más pequeños, los más desamparados, son también los más libres de espíritu, los más comunitarios y los que viven más armoniosamente con la naturaleza, con la tierra, con el agua, con la luz, con la fauna y con la flora» (Al acecho del Reino, p.86).

«Si la opción por los pobres es ponerse al lado de los pobres y contra su pobreza y marginación, la opción que también se haga por los ricos deberá ser al lado de sus personas, pero contra su lucro y privilegio» (Al acecho del Reino, p.49).

Sólo voy a recoger aquí un grito de Pedro y un breve poema. Primero, el grito: «Todo es relativo menos Dios y el hambre». El único absoluto es Dios, Dios al lado de las víctimas, los hambrientos, los últimos.

6. La pasión de la Esperanza

Pedro Casaldáliga vive habitado por la pasión de la utopía. Una utopía que describe así: «Una pasión escandalosamente inactual en esta hora de pragmatismos, de productividad, de mercantilismo total, de postmodernidad desesperanzada. Pero es, en otros términos, la pasión de la Esperanza; es, en términos cristianos, la pasión por el Reino, que es pasión de Dios y de su Cristo. Una pasión que, en primera y última instancia, coincide con la mejor pasión de la Humanidad misma, cuando quiere ser plenamente humana, auténticamente viva y definitivamente feliz» (Pedro Casaldáliga, p.65). Esta pasión por la Utopía está sostenida y alimentada por su esperanza en el Resucitado:

«Yo pecador y obispo, me confieso

de abrir cada mañana la ventana del Tiempo;
de hablar como un hermano a otro hermano;
de no perder el sueño, ni el canto, ni la risa;
de cultivar la flor de la Esperanza
entre las llagas del Resucitado
(Yo, pecador y obispo, me confieso, en Todavía
estas palabras, p.56)

Para conocer su esperanza militante, termino
con un poema, que es todo un programa de
vida de un testigo de esperanza:

Yo me atengo a lo dicho:

La justicia,
a pesar de la ley
a pesar del dinero y la limosna
La humildad,
para ser yo, verdadero.
La libertad para ser hombre,
y la pobreza,
para ser libre

La fe cristiana
para andar de noche,
y, sobre todo, para andar de día.
Y, en todo caso, hermanos
yo me atengo a lo dicho:
¡La Esperanza!

(Epílogo abierto de «Tierra Nuestra, Libertad»
en Pedro Casaldàliga, p.203)

**Text publicat per la Revista EXODO. Ponència, en motiu
de la presentació del Llibre "Pedro Casaldàliga. Home-
naje de amigos" a Vitòria País Basc el 16 de novembre
de 2010.*

40 ANYS DE LA PRELAZIA DE SÃO FÉLIX DO ARAGUAIA

RETALLS DE LA NOSTRA HISTÒRIA "LA PRELAZIA I ELS DRETS HUMANS"

1968. Arribaren a la regió de l'Araguaia els missioners religiosos claretians, en Pere Casaldàliga i en Manuel Luzón.

1968. Feia vint anys de la promulgació de la **Declaració Universal dels Drets Humans per la ONU – Organització de les Nacions Unides.**

1968. Era un any significatiu en relació a les conquestes de drets: banderes de llibertat enarboraven als vents, sobretot pels joves, que creien que **"les flors guanyarien els canons"** i cridaven **"és prohibit prohibir"**.

1968. A l'Església es celebrava la gran **Conferència Episcopal de Medellín.**

Però aquí, al país i per aquestes contrades de l'Araguaia, drets humans significava ben poc.

En contra de la ma de la història i dels principis instituïts per la Declaració Universal dels Drets Humans i dels moviments d'alliberament, estaven sota els auspicis de l'Alt Institucional nº 5, del règim militar, pel qual els drets humans no figuraven a l'ordre del dia. I aquí, a la regió

de l'Araguaia, on capitans de la indústria i banquers, del Sud i del Sud-Est, es van convertir en els "senyors de la terra", desallotjant els camperols ocupants, desterrant els pobles indígenes a qualsevol preu i esclavitzant els peons, tampoc arribaren els vents llibertaris, sense ecos d'aquella Declaració i els crits dels joves.

Els capdavanters, pocs i valents de "Bona Nova" com les germanetes de Jesús, junt amb els indis Tapirapés i els pares francesos Francisco Jentel i Henrique Jacquemart eren amenaçats i perseguits per orientar als indis, als camperols i als peons sobre els seus drets. L'Estat estava absent, en la prestació de serveis essencials a la població, però era molt present (poderós i eficaç) en la repressió d'aquells que gosàvem denunciar les violències i les injustícies practicades contra la població i pels que reclamàvem drets.

Aquest era l'escenari quan van arribar en Pere Casaldàliga i en Manuel Luzón aquell any 1968.

L'ESGLÉSIA DELS POBRES

En aquells temps, la regió on avui hi ha la Prelazia de São Félix do Araguaia, es va connectar a tres esglésies particulars: l'Església de Conceição do Araguaia, al sud de Parà; la de Cristalândia, al nord de l'Estat de Goiás; i l'Església de Guiratinga, al Mato Grosso.

Pere Casaldàliga nomenat administrador apostòlic, va tractar d'organitzar el seu equip.

Tocat i indignat per la violència, les injustícies, la carència de la població i amb l'absència dels serveis més bàsics com la salut i l'educació, procura de que l'acció "Evangelitzadora i Pastoral" de l'equip es guii per la defensa dels explotats i tractats injustament: els pobles indígenes, els camperols, els peons. En relació als peons, va denunciar públicament l'esclavitud a que estaven sotmesos en un document històric, "Feudalisme i Esclavitud al nord del Mato Grosso". (veure carta 66)

Per simbolitzar aquest compromís, i en ser consagrat Bisbe, al 1971, Pere Casaldàliga assumeix l'anell de tucum, el rem i el barret de palla en lloc dels símbols històrics i tradicionals de l'episcopat.

LA "BONA NOVA" QUE S'ANUNCIA.

Amb els greus problemes existents, llavors l'equip pastoral va actuar; d'una banda, prioritizant la formació de líders locals i l'organització dels camperols per resistir a l'investida dels grans terratinents, per l'altre, instituint, ell mateix, alguns serveis essencials i urgents. Així es va fundar la GEA, Escola secundària Estatal do Araguaia, on va ser formada tota una generació de joves de la regió. Allà es va plantar la llavor de les escoles indígenes.

En l'àrea de la salut, es van crear associacions com l'ASPA, Associació de Salut de Porto Alegre i Associació Educativa i d'Assistència Social Nostra Senyora de l'Asunció (ANSA), a São Félix do Araguaia. A Santa Terezinha, ja existia UNICAS (Unió Comunitària d'Assistència i Salut). També la Prelazia fou pionera en la formació d'agents comunitaris de salut. Era l'església realitzant el seu compromís amb els pobres de la regió. Durant un període considerable, donada l'absència de l'Estat en aquests serveis essencials, ella va ser-ne el seu substitut.

En relació a la terra, explotaven els conflictes. Antics ocupants camperols, famílies que van arribar i s'hi van instal·lar feia dècades eren ex-

pulsats de les seves terres per instal·lar-hi les anomenades empreses rurals. L'Estat estava al costat dels terratinents, actuant o per omissió.

Del treball de formació política i social de l'Equip Pastoral en van sortir els Sindicats de Treballadors Rurals. Inicialment el de Luciara (1978), amb base a Santa Terezinha, i després el de São Félix do Araguaia (1979). Als anys 80 se'n van crear d'altres; el de Santa Terezinha, el de Porto Alegre del Nord, el de Vila Rica i el de Ribeirão Cascalheira. A Santa Terezinha ja hi havia una cooperativa de camperols, com a resultat del treball del pare Francisco Jentel.

Tot el treball d'animació, de formació i d'organització va resultar, malgrat les amenaces i les pressions, de la resistència dels camperols.

La creació del Consell Indigenista Missioner (CIMI) i de la Comissió Pastoral de la Terra (CPT) a la primera meitat dels anys 1970, comptàren amb la participació activa de la Prelazia de São Félix do Araguaia.

L'Equip Pastoral no parlava de la Declaració Universal dels Drets Humans, però actuava segons els seus principis: i per això va ser perseguit. Agents Pastorals van ser empresonats, i el propi Bisbe Pere va estar sotmès a arrest domiciliari, sota la vigilància dels soldats.

EL LLEGAT DE LA PRELAZIA

No és jactància ni vanitat, afirmar que moltes de les organitzacions que avui existeixen a la regió són resultat de l'acció pastoral de la Prelazia. Els mateixos ferrenys opositors ho reconeixen. Alguns inclús arriben a afirmar que si no fos pel treball de la Prelazia en aquesta regió hi hauria només les tanques i el bestiar.

Però el més gran llegat serà la continuació de la lluita, avui molt més complexa, pel respecte al medi ambient, en el que el Planeta sigui vist com un organisme viu, com de fet és, reconeixent els seus drets, i no només com a objecte d'explotació per satisfer la cobdícia i el consum humà.

Com és parlava en aquells temps, la Lluita Continua.. i si no en defugim serà una manera d'honorar el treball i la vida de tants que ens han precedit.

Article de Mª José Souza Moraes, advocada.

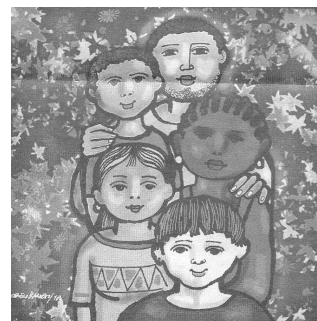
Publicat a la revista Alvorada nº 283 de la Pelazia de São Félix o Araguaia. Traduït pel Secretariat de l'Associació.

EL BISBE PERE REP EL PREMI HELDER CAMARA DE DRETS HUMANS

El passat 21 de desembre el Senat Brasiler va atorgar per primera vegada el **Premi de Drets Humans Dom Hélder Câmara**, un premi que vol reconèixer i homenatjar a persones que es destaquen en la lluita pels Drets Humans a Brasil.

Segons ens informa la web de CIMI, en **Pere Casaldàliga** va rebre l'homenatge de la ma de la senadora Serys Silhessarenko (PT-MT). Ella es va emocionar al parlar de la vida i l'obra de Casaldàliga "Un guerrer, símbol de la lluita pel dret a la terra, que ha dedicat la seva vida a la justícia social, per una vida millor als pobres d'aquest Brasil".

Va destacar que el bisbe Pere es basa en la teologia de l'alliberament, adoptant com lema per la seva activitat "No tenir res, No portar res, No poder res, No demanar res. I, de passada, No matar res, no callar res...".

El Bisbe dels Pobres.

Citant un text de Frei Betto, la senadora va recordar la posició del bisbe Pere contra el sistema capitalista, que ell l'anomena pecat mortal: "Quan el capital és neoliberal, de lucre incessant, de mercat total, d'exclusió de les immenses majories, aleshores el pecat capital és obertament mortal". La Senadora va tancar la seva xerrada, saludant a en Pere com a bisbe dels pobres, bisbe dels desposseïts, bisbe dels discriminats.

Com que el bisbe Pere no va poder assistir a l'entrega del premi, per raons de salut, en el seu nom el va rebre el secretari executiu del Consell Indigenista Missioner Eden Magalhães, entitat de la que el Bisbe Pere és un dels fundadors.

Cal recordar que aquest no és l'únic reconeixement que en Pere ha rebut els últims temps, sinó que són molts els homenatges, premis... que està rebent d'arreu de Brasil.

Entre altres la **Càmara de Diputats Brasileira**, per indicació del partit polític PSOL, li va atorgar la **Medalla del Mèrit Legislatiu**, que desde 1983, homenetga ciutadans, entitats, campanyes, programes o moviments socials que ajuden a promoure el desenvolupament de Brasil. Chico Alencar (diputat cristià i carioca) va fer una presentació on va transcriure un text de Júlio Saraiva "Pere Casaldàliga, El Bisbe Roig i el Poeta d'Araguaia"

Ens alegrem! i us convidem a que us alegreu d'aquests reconeixements al nostre estimat Pere.

HA MORT EN SAMUEL RUIZ

Bisbe mexicà, que va presidir el SICSAL (Servei Internacional Cristià de Solidaritat amb els pobles d'Amèrica Llatina "Oscar Romero" durant molts anys, va ser investit doctor honoris causa 1997 per la UAB (Universitat Autònoma de Barcelona) per la important contribució, que com a mitjancer entre la guerrilla i govern mexicà, va fer per a la pacificació de Chiapas.

L'Autònoma va destacar el bisbe chiapanenc com una persona que "ha construït la seva para-

la teològica per mitjà del diàleg". Un diàleg en particular amb les poblacions autòctones que el va fer desertar de les posicions conservadores que tenia el 1959, any en que va arribar a la diòcesi. "A ell l'han canviat els indis i els pobres"..

...la carta pastoral que duia per nom "En esta hora de gràcia", que va fer arribar a Joan Pau II el 1993, Samuel Ruiz advertia al Papa del risc d'una explosió social com a conseqüència de la "manca de terra, la desocupació, la misèria i el control polític, que fa que quant escollim les nostres autoritats i als de dalt no els agraden, ens hi posin les seves".

En el seus discurs d'acceptació va assegurar ser aquell dia "la veu dels sense veu"...Sense justícia no hi haurà pau", va concloure.

EN LA PASCUA DE NUESTRO TATIC SAMUEL

Missatge de Pere Casaldàliga

Querida gente mía del SICSAL,
Media hora apenas del fallecimiento de D. Samuel, Jesús García me comunicaba la noticia. Una noticia entrañablemente pascual. Yo respondí con un mensaje breve pero más que cordial. Samuel, Tatic Samuel, significa mucho en nuestro SICSAL y sus causas y en mi vida personalmente. Siempre en un ruedo de comunión ecuménica y macroecuménica, con hermanos y hermanas compañeros de la "caminhada". Decía yo en el mensaje que el caminante obispo de Chiapas ha llegado a la Aldea Grande, en la Paz, y que desde allí seguirá siendo, ahora con plena libertad, verdadero profeta en la sociedad y en la iglesia, en medio de los pueblos

de nuestra Amerindia. Ahora sí, definitivamente, vencidas muchas batallas contra el imperio, la idolatría, el racismo, y a pesar del fundamentalismo eclesiástico, y siendo iglesia en opción por los pobres, solidario con todas las causas de los derechos indígenas y de una Iglesia inculturada y libertadora, con la valentía y la serenidad del Evangelio de los pobres.

Con San Bartolomé de las Casas, con Taita Leonidas Proaño y con Tatic Samuel Ruiz, todos nosotros, nosotras seguiremos en las luchas y en las esperanzas del Evangelio del Reino.

Pedro Casaldàliga.

Servicio Internacional Cristiano de Solidaridad

Con los pueblos de América Latina
"Oscar Arnulfo Romero"

Ante la irreparable pérdida de Don Samuel Ruiz García, fallecido el día de ayer después de varios días de enfermedad, manifestamos:

1. Nuestro dolor por la muerte de quien, por tantos años, acompañó al SICSAL dándonos aliento, fuerza e inspiración en la misión solidaria que nos fijamos desde nuestra fundación (hace treinta años) en tiempos de Don Sergio Méndez Arceo.
2. Manifestamos nuestra admiración por Don Samuel: su profundidad humana, su talante espiritual, su carisma pastoral, su compromiso profético y su misión sacerdotal y episcopal, han marcado a la Iglesia latinoamericana y su servicio al pueblo durante los últimos cincuenta años.
3. Agradecemos a Dios, y a este hijo suyo, discípulo fiel de Jesucristo, el ejemplo de su vida y su palabra iluminadora.
4. Damos testimonio "de lo que hemos visto y oído": el cariño, la firmeza, la tenacidad, la entrega con las que Don Samuel sirvió al SICSAL durante muchos años como Presidente y, en la última etapa de su vida, como Presidente honorario.
5. Nos comprometemos a continuar dándole vida a las opciones pastorales de Don Samuel: opción por los pobres, evangelización liberadora y profética, dedicación a la causa indígena, compromiso

con la justicia, apertura ecuménica, solidaridad con las personas perseguidas, respuestas innovadoras a los desafíos socio/eclesiales, apuesta decidida por la paz... y, no menos importante, realismo humano y profundo sentido del humor.

6. Ahora se encuentra ya en "la morada de los justos", junto a los obispos "patriarcas" de América (Bartolomé de Las Casas, Leonidas Proaño, Sergio Méndez Arceo, Helder Cámara, Enrique Angelelli, Juan Gerardi, Oscar Romero...); junto a tantas mujeres y hombres que han dado su vida en este proceso latinoamericano y mundial –del ya, pero, todavía no– de la construcción del Reino de Dios. Elevamos nuestras plegarias a todos estos intercesores e intercesoras para que podamos continuar, con la fe y la esperanza de ellos y, dentro de la tradición bíblica, el ejemplo y las palabras de quienes nos precedieron: "No se vuelvan flojos, sino más bien imiten a aquellos que por su fe y constancia consiguieron al fin lo prometido... Todos murieron como creyentes. No habían conseguido del todo lo prometido, pero lo habían visto y reconocido desde lejos, confesándose extraños y peregrinos en la tierra... ¿Qué más diré? Me faltaría tiempo para hablar de Gedeón, Barac, Sansón, Jefté, David, lo mismo que de Samuel y de los profetas. Ellos, gracias a la fe... impusieron la justicia, vieron realizarse promesas de Dios, cerraron bocas de leones, apagaron la violencia del fuego escaparon del filo de la espada, sanaron de enfermedades, se mostraron valientes ..." (Heb 6,12; 11,32-34)

Enero 25 de 2011, 51º aniversario de la consagración episcopal de Mons. Samuel Ruiz.

Secretariat del SICSAL

EXTRACTE DEL COMUNICAT DEL CCRI-CG DEL EZLN SOBRE LA MORT DEL BISBE DON SAMUEL.

AL PUEBLO DE MÉXICO:

El Comité Clandestino Revolucionario Indígena-Comandancia General del Ejército Zapatista de Liberación Nacional manifiesta su pesar por la muerte del Obispo Emérito Don Samuel Ruiz García.

En el EZLN militan personas con diferentes credos y sin creencia religiosa alguna, pero la estatura humana de este hombre (y la de quienes, como él, caminan del lado de los oprimidos, los despojados, los reprimidos, los despreciados), llama a nuestra palabra.

Aunque no fueron pocas ni superficiales las diferencias, desacuerdos y distancias, hoy queremos remarcar un compromiso y una trayectoria que no son sólo de un individuo, sino de toda una corriente dentro de la Iglesia Católica.

Don Samuel Ruiz García no sólo destacó en un catolicismo practicado en y con los desposeídos, con su equipo también formó toda una generación de cristianos comprometidos con esa práctica de la religión católica. No sólo se preocupó por la grave situación de miseria y marginación de los pueblos originarios de Chiapas, también trabajó, junto con heroico equipo de

pastoral, por mejorar esas indignas condiciones de vida y muerte.

Lo que los gobiernos olvidaron pro positivamente para cultivar la muerte, se hizo memoria de vida en la diócesis de San Cristóbal de Las Casas.

Don Samuel Ruiz García y su equipo no sólo se empeñaron en alcanzar la paz con justicia y dignidad para los indígenas de Chiapas, también arriesgaron y arriesgan su vida, libertad y bienes en ese camino truncado por la soberbia del poder político.

En el EZLN, católicos y no católicos, creyentes y no creyentes, hoy no sólo honramos la memoria de Don Samuel Ruiz García.

También, y sobre todo, saludamos el compromiso consecuente de l@s cristian@s y creyentes que en Chiapas, en México y en el Mundo, no guardan un silencio cómplice frente a la injusticia, ni permanecen inmóviles frente a la guerra. Se va Don Samuel, pero quedan muchas otras, muchos otros que, en y por la fe católica cristiana, luchan por un mundo terrenal más justo, más libre, más democrático, es decir, por un mundo mejor. Salud a ellas y ellos, porque de sus desvelos también se nacerá el mañana.

***Desde las montañas del Sureste Mexicano.
Por el Comité Clandestino Revolucionario
Indígena-Comandancia General del EZLN.
Teniente Coronel Insurgente Moisés
Subcomandante Insurgente Marcos***

AGENDA DE LA CAMPANYA 2011 QUIN DÉU, QUINA RELIGIÓ?

Per la campanya d'enguany comptarem amb la participació de José Maria Vigil, Teòleg Llatinoamericà, coordinador de l'Agenda Llatinoamericana. (veure programa adjunt).
Us indiquem els llocs on està previst que faci xerrades.

XERRADA A BARCELONA DE JOSE MARIA VIGIL

**divendres dia 1 d'abril
19 hores**

**SALA PERE CASALDÀLIGA
LLIBRERIA CLARET
Llúria núm. 5 · Barcelona**

DIA: diumenge 3 d'abril
LLOC: Trobada central a Girona
ORGANITZA: Veure programa adjunt

DIA: dimarts 5
LLOC: Santa Margarida de Montbui
ORGANITZA: Baula · Comitès Oscar Romero

DIA: dimecres 6
LLOC: Tarragona
ORGANITZA: Comitès Oscar Romero de Tarragona

DIA: dijous 7
LLOC: Manresa
ORGANITZA: Justícia i Pau · Bages comerç just

DIA: divendres 8
LLOC: Cervera
ORGANITZA: Justícia i Pau (Cervera)

Amb el suport de:

Generalitat de Catalunya
**Departament
de la Vicepresidència**